

Maak oogcontact!!

Ik rij sinds kort een Volvo van vier ton. Niet in euro's natuurlijk, of in kilo's. Nee, kilometers. Vorige eigenaren en ik hebben sinds 2002 de klok van dit werkpaard op 407 duizend gezet. Een V70 die indertijd de heroïsche aanduiding 'Ocean Race' toegevoegd kreeg. De Zweden wilden dat je hun merk met wedstrijdzeilers zou associëren, en als vanouds natuurlijk met voorspelbaarheid, degelijkheid en daardoor met veiligheid. Welnu, degelijkheid heeft de auto ruimschoots bewezen, maar over die veiligheid, moet ik het toch even hebben.

Ja, passieve veiligheid druipt van de auto af. Het is een tank. De dakspijlen, onderdeel van de kooiconstructie, lijken wel boomstammen. En daarmee kom ik bij mijn kanttekening: al die passieve veiligheid gaat zeer ten koste van de actieve. Ik ondervind dat dagelijks. Die 'boomstammen' namelijk hinderen het zicht naar buiten enorm. Ik rij veel in Amsterdam waar fietsers rijden als ware suïcylists. Ze kijken niet, vragen zich schijnbaar nooit af of jij hén kunt zien. Je uitzicht is dan alles. Die zogenaamde veiligheidskooi creëert een gevaar dat er eerst niet was.

Wat de Volvo-ingenieurs in hun bemoeizuchtige ijver verder verzonnen: rijden en koffie drinken tegelijkertijd moet niet kunnen. Dus werd het interieur zo gemaakt dat je als chauffeur nergens een kop warme koffie kunt neerzetten. De bovenkant van het dashboard loopt af. En in de middenconsole kun je geen beker plaatsen. Wat doe je dus: je zet je beker koffie op de vloer voor je stoel, onder je knieën. Wegzetten en weer oppakken betekent dus telkens een seconde geen zicht op de weg hebben. De Volvo-veiligheidsmaniakken laten mij schuimbekken van ergernis.

Mijn punt: ik zie evidente parallellen tussen het denken bij de ontwerpfdeling van Volvo indertijd, en dat bij overheden of andere autoriteiten die na elke incident nieuwe vormen van regulering invoeren en afdwingen. Klakkeloos wordt aangenomen dat mensen tegen zichzelf beschermd

moeten worden, en dat je ze geen eigen keuzes meer moet toevertrouwen. Zouden ze echt niet zien dat er een prijs wordt betaald voor het sturen van gedrag of van processen? Zien ze niet dat mensen regels gaan omzeilen? Of erger: stoppen met zelf nadenken 'omdat het geregeld is'? Zien ze niet dat ze een gat dichtten door een ander te graven? Ik denk aan het beleid van centrale banken in de jaren negentig dat erop gericht was markten te stabiliseren en te reguleren. De onzekerheden in de markt verminderden inderdaad en wereldwijd daalden de rentes. Gevolg: financieringen van vastgoed en overnames van ondernemingen werden opgetuigd met extreem

hoge leverage. Dat eindigde in de krach 2007/2008. Maar de les werd niet geleerd want om de economische gevolgen van die crisis te beheersen begonnen centrale banken met hun beruchte opkoopprogramma's. De rente is nu negatief, risicomijdende (kleine) spaarders betalen daarvoor de prijs, en asset-inflatie giert de pan uit. Niemand weet hoe lang dat nog goed kan gaan.

Neêrlands grootste voetballer, tevens onbedoeld orakel zei het treffend: 'Ellek foordeel hep...'

Hoe vaak pakte dat van bovenaf willen organiseren van veiligheid al niet desastreuus uit? In de jaren negentig moest de Nederlandse overheid snoeien in verzorgingsstaat. Veel te veel mensen waren gaan denken: 'waarom zou je werken, als er uitkeringen zijn? Steeds weer manifesteert zich het fenomeen van de 'moral hazard'.

Maar onlangs zag ik een zwaluw die wellicht op zomer wijst: een verkeersbord met daarop een tekst die precies uitdrukt wat ik bedoel: '*Bij oversteken: maak oogcontact!*' Dát is het. Daar gaat het om. Dus autoriteiten: hou op met mensen programmeren om te denken als robotten. Stimuleer ze zélf te denken en hun verantwoordelijkheid te begrijpen: oogcontact maken!

Bert Bakker

Freelance financieel-economisch journalist en publicist